

Social utsatthet i finska familjer – påverkan på barnet i ung vuxenålder

En litteraturstudie

Erica Saari

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Det sociala området
Identifikationsnummer:	6207
Författare:	Erica Saari
Arbetets namn:	Social utsatthet i finska familjer – påverkan på barnet i ung vuxenålder
Handledare (Arcada):	Ingmar Sigfrids
Uppdragsgivare:	PAD-projektet (Positive Attitude Development)
<p>Sammandrag:</p> <p>Detta examensarbete bär titeln “Social utsatthet i finska familjer – påverkan på barnet i ung vuxenålder” och berör social utsatthet från olika synpunkter, till exempel fattigdom, arbetslöshet och låg utbildningsnivå. Ett av huvudtemana i arbetet är generationsöverskridande mönster bland sociala problem av olika slag. Syftet för detta arbete var att undersöka hurdan påverkan social utsatthet har på familjens barn då de når ung vuxenålder. Frågeställningen för undersökningen har varit ”Hur kan social utsatthet i familjen påverka barnets risk för sociala problem i vuxenåldern?”. Arbetet har skrivits som en del av PAD-projektet (Positive Attitude Development). För att arbetet inte skulle bli för brett, avgränsades temaområde till att beröra endast finska familjer, barn och unga i socialt utsatta familjer samt ifall den sociala utsattheten syns i barnens senare livsskeden. Vid artikelsökningen inkluderades endast artiklar från 2007 eller senare. För undersökningen användes åtta vetenskapliga artiklar. Teoretiska referensramen för arbetet är marginalisering, stigma och delaktighet. Metoden som användes i undersökningen var en kvalitativ litteraturstudie. Dessutom fanns det till hands rikligt med befintlig kunskap som ansågs vara trovärdig. Som analysmetod användes en induktiv innehållsanalys. Resultatet av undersökningen visade, att ett generationsöverskridande mönster kan hittas bland familjer med olika slags social problematik. Sociala problem förekommer i betydligt större grad hos de unga, vars föräldrar lidit av social utsatthet, jämfört med de unga vars föräldrar inte lidit av social utsatthet. Problemen kan förekomma på många olika sätt, men oberoende höjer det risken för barnen att lida av sociala problem i vuxenåldern. Resultatet visade också, att de unga och unga vuxna som levt sin barndom i en socialt utsatt familj, lider också ofta av begränsade möjligheter i livet. Begränsade möjligheter kan påverka den ungas liv på många olika sätt.</p>	
Nyckelord:	Social utsatthet, sociala problem, unga, barn, PAD
Sidantal:	46
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	27.3.2018

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Social services
Identification number:	6207
Author:	Erica Saari
Title:	Social vulnerability in Finnish families – influence on the child in young adulthood
Supervisor (Arcada):	Ingmar Sigfrids
Commissioned by:	The PAD-project (Positive Attitude Development)
<p>Abstract:</p> <p>This thesis has been written as part of the Positive Attitude Development (PAD) project. The theme for this thesis is social vulnerability in Finnish families and its impact on the family's children as they reach young adulthood. The purpose and the question of the study was to investigate the ways in which social vulnerability in its various forms can affect the future of the children when their childhood has been influenced by some specific kind of social vulnerability and if there is a generation-crossing pattern. As restrictions for this thesis, I used specification in children and their young adulthood, current material and only research related to Finland. To give the reader a broader insight into social vulnerability, I chose to write about social vulnerability, and things that affect it, from several different points of view. There was a wide range of credible material to choose from within my subject. The method I chose to use for this work was a qualitative literature study. For this research, I used eight scientific articles. The results show a clear correlation between different types of social problems in the family and the children's inclination to develop similar issues in their own adult life. For example, a generation-crossing pattern can be seen among low education levels, house ownership and poverty. If the child is placed outside the home, the impact of their parents' problems may be more lenient. Preventive efforts among these families who suffer from social vulnerabilities are important in order to have an opportunity to break that pattern.</p>	
Keywords:	Social vulnerability, social problems, adolescent, children, PAD
Number of pages:	46
Language:	Swedish
Date of acceptance:	27.3.2018

OPINNÄYTE	
Arcada	
Koulutusohjelma:	Sosionomi
Tunnistenumero:	6207
Tekijä:	Erica Saari
Työn nimi:	Sosiaalinen haavoittuvuus suomalaisperheissä – vaikutus lapseen nuorena aikuisiässä
Työn ohjaaja (Arcada):	Ingmar Sigfrids
Toimeksiantaja:	PAD-projekti (Positive Attitude Development)
<p>Tiivistelmä:</p> <p>Tämä opinnäytetyö on kirjoitettu osana Positive Attitude Development (PAD) -hanketta. Työni teemana on suomalaisten perheiden sosiaalinen haavoittuvuus ja sen vaikutus perheen lapsiin heidän saavutettua nuoren aikuisiän. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää tapoja joilla eri muodoissa ilmenevä sosiaalinen haavoittuvuus voi vaikuttaa lasten tulevaisuuteen. Tämän ohella selvitän, mikäli sosiaaliseen haavoittuvuuteen liittyvää ylisukupolvista jatkumoa on havaittavissa. Työn rajaamiseksi päätin keskittyä lapsiin ja nuoriin aikuisiin sekä ainoastaan ajankohtaiseen materiaaliin ja Suomea koskeviin tutkimuksiin. Jotta lukija saisi laajemman käsityksen sosiaalisesta haavoittuvuudesta, päätin kirjoittaa siitä useista eri näkökulmista sekä asioista joilla voi olla vaikutusta siihen. Aiheeseen liittyvää luotettavaa materiaalia löytyi runsaasti. Opinnäytetyöni menetelmäksi valitsin kvalitatiivisen kirjallisuustutkimuksen. Tätä tutkimusta varten käytin kahdeksaa tieteellistä artikkelia. Perheiden sosiaaliset ongelmat ja lasten alttius kehittää itselleen samankaltaisia ongelmia aikuisiässä korreloivat tulosten valossa selkeästi. Ylisukupolvisuus on havaittavissa muun muassa alhaisen koulutustason, omistusasumisen ja köyhyyden osalta. Jos lapsi sijoitetaan kodin ulkopuolelle, vanhempien ongelmien vaikutus voi olla lievempi. Ennaltaehkäisevä työ näiden sosiaalisesta haavoittuvuudesta kärsivien perheiden keskuudessa on tärkeää, jotta heillä olisi mahdollisuus katkaista tämä jatkumo.</p>	
Avainsanat:	Sosiaalinen haavoittuvuus, sosiaaliset ongelmat, nuori, lapsi, PAD
Sivumäärä:	46
Kieli:	Ruotsi
Hyväksymispäivämäärä:	27.3.2018

INNEHÅLL

1	Inledning.....	7
2	Bakgrund.....	8
2.1	Social utsatthet	8
2.2	Fattigdom.....	9
2.2.1	<i>Absolut och relativ fattigdom</i>	<i>10</i>
2.2.2	<i>Barnfattigdom</i>	<i>11</i>
2.3	Socialt arv	12
2.4	Multiproblematik	13
2.5	Den nordiska välfärdsmodellen	14
2.6	Skydds- och riskfaktorer	14
3	Syfte och frågeställning	15
3.1	Avgränsning.....	16
3.2	Arbetslivsrelevans	16
4	Teoretisk referensram	16
4.1	Marginalisering	17
4.2	Stigma	18
4.3	Delaktighet.....	18
5	Metod.....	19
5.1	Litteraturstudie.....	20
5.2	Datainsamling.....	20
5.2.1	<i>Urvalskriterier</i>	<i>21</i>
5.2.2	<i>Kvalitetsgranskning</i>	<i>21</i>
5.3	Innehållsanalys.....	22
5.4	Etiska aspekter	24
5.4.1	<i>Etik.....</i>	<i>24</i>
5.4.2	<i>Forskningsetik</i>	<i>24</i>
6	Resultat	25
6.1	Generationsöverskridande mönster	25
6.2	Begränsade möjligheter	28
7	Analys.....	31
8	Diskussion	33

8.1	Resultatdiskussion.....	33
8.2	Metoddiskussion.....	34
8.3	Förslag på fortsatt forskning.....	35
Källor	37
Bilaga 1	Presentation av sökprocessen.....	42
Bilaga 2	Presentation av inklusions- och exklusionskriterier	42
Bilaga 3	Presentation av inkluderade artiklar	43
Bilaga 4	Presentation av innehållsanalys	46

Tabeller

Tabell 1	15
-----------------------	-----------

1 INLEDNING

Temat för mitt arbete är att undersöka social utsatthet i finska familjer och dess påverkan på barnen. Jag kommer alltså att undersöka huruvida social utsatthet i familjen påverkar barnets risk för att utveckla något socialt problem i ett senare skede i sitt liv.

Jag har valt att göra en kvalitativ litteraturstudie om mitt ämne. Tidigare forskning och material finns tillgängligt, och därför anser jag att denna metod passar mitt undersökningstema bäst.

Ur en professionell synvinkel intresserar detta tema mig väldigt mycket. Fattigdom, utslagning och sociala problem överlag är teman som jag skulle vilja jobba med. Jag anser att det är viktigt att undersöka dessa problem. Därför bestämde jag mig för detta tema.

Forskning inom detta område är speciellt viktigt och aktuellt på grund av rådande arbetslöshet. Arbetslösheten kan driva individen till riskzonen för marginalisering eller höja risken för annan slags social problematik, som i sin tur möjligtvis kan överföras till nästa generation om personen i fråga får barn. Det kan leda till en ond cirkel och därför anser jag att tidiga insatser i familjer som ligger i riskzonen skulle komma till stor nytta, för att möjligtvis kunna bryta detta mönster.

Mitt examensarbete ansluter sig till PAD-projektet. PAD står för Positive Attitude Development och är ett projekt mellan Arcada och Tallinns universitet. Målet för projektet är att förbättra och utveckla möjligheterna för unga vuxna med sociala eller mentala problem att få jobb. Målsättningen är att minska stigmat hos arbetsgivarna gentemot unga med sociala problem eller mental ohälsa. (Positive Attitude Development, 2016)

2 BAKGRUND

Utslagning är ett relativt modernt fenomen, även om det alltid har funnits personer som ansett sig vara mindre delaktiga i samhället. Tidigare fanns det yrken som inte krävde någon utbildning. Nuförtiden har dessa yrken minskat eller försvunnit helt.

Detta leder till att personer som inte har någon utbildning eller som av hälsoskäl inte kan arbeta inom den bransch som de har utbildning till har höjd risk att bli arbetslösa. Dessa personer kan också lida av ekonomisk knapphet vilket kan medföra att möjligheterna för omskolning eller vidare utbildning inte existerar. Individen kan då hamna i en situation där alla alternativ känns mer eller mindre omöjliga.

Händelser i ung ålder styr vilken väg individen kommer att ta i sitt liv. I vårt samhälle kan beslut som gjorts i ung ålder försvåra livet i senare skeden. Det är ett intressant fenomen, hur socioekonomiska svårigheter och sociala problem kan gå i arv. Det finns dock mycket som socialmyndigheterna kunde göra för att stöda barn och unga med svåra familjeomständigheter och -förhållanden.

2.1 Social utsatthet

Social utsatthet uppkommer då ekonomiska, sociala, kulturella, institutionella och individuella förutsättningar kommer samman i en skärningspunkt med till exempel kön, klass, etnicitet, sexualitet, ålder och kroppslig funktionsförmåga. Utsatthet är exempelvis att leva i fattigdom. Det kan förekomma till exempel i en sådan situation där ett behov för hälsovård finns, men individen inte har råd att anlita en läkare. Känslor av skam kan också vara en av de bakomliggande orsakerna, till att individen inte törs vända sig till myndigheter eller frivilligorganisationer för att hen känner otillräcklighet då det blir omöjligt att leva upp till förväntningar som hyllas i median. Vid situationer såsom denna, träder välfärdssystemet fram. Det är utvecklat för att personer i utsatta livssituationer inte skall bli tvungna att genomgå det största lidandet, utan att sociala orättvisor kan undvikas i viss grad. Med sociala orättvisor menas bland annat, att en del människor redan från början

har ett mera utmanande liv. Man kan inte välja i vilket land eller vilken stad man föds, hurudan familjens ekonomiska situation är, sitt kön eller ifall man har en funktionsnedsättning av något slag. Dessa faktorer har ändå en stor påverkan på individens möjligheter i livet och vad som kan anses vara realistiskt. (Lalander & Svensson, 2014, s. 11–13)

Enligt Lalander och Svensson (2014) menar Zygmunt Bauman och Loïc Wacquant att det är farligt att leva i fattigdom. Då befinner man sig i riskzonen för att utsättas för sådana risker som mer välbeställda inte råkar ut för. Bauman menar att de personer som lever med mindre resurser har också en större risk att bli utsatta för brott. Brottsligheten (ungdomsbrottslighet, vandalisering, våld och personrån) är hög i vissa stadsdelar, där ca 40% av de unga lever i hushåll där det inte finns en enda person med stadigvarande arbete. Framtiden är inte ljus för de unga som drivs med i brottsligheter. En stor del av de personer som drivits inom brottsligheten är ofta ursprungligen från fattiga omständigheter. Här finns dock en risk för stigmatisering av hela grupper (till exempel alla som lever i fattigdom). Det placerar dessa personer på en lägre nivå på mänsklighetens skala då de anses vara farliga, fientliga och mindre civiliserade än de rika. De sociala ojämlikheterna mellan fattiga och rika är viktiga att uppmärksamma då social utsatthet analyseras på grund av att det bidrar till främlingsfientlighet. Då segregationen ökar, minskar möten mellan människor. (Svensson & Lalander, 2014, s. 11–13)

2.2 Fattigdom

Enligt social- och hälsovårdsministeriet är fattigdom svårt att definiera. Det innebär olika saker beroende på vem som gör definitionen. I industrialiserade länder såsom Finland anses fattigdomen vara relativ. I Finland är gränsen för relativ fattigdom 60 procent av hushållens medelinkomster. EU har som strategi att minska mängden individer som lever i riskzonen för utslagning och mängden relativ fattigdom fram till 2020. Fattigdom i barnfamiljer har ökat i Finland. Personer som lever på socialskydd lever i riskzonen för fattigdom.

Finska grundlagen säger, att alla som bor i Finland skall tryggas en grundläggande försörjning även vid arbetslöshet, sjukdom, arbetsförmåga eller andra utmanande livssituationer. Riksdagen kan inte garantera ett människovärdigt liv, men ”något i den stilen”. Det betyder att ifall alla skulle tryggas ett människovärdigt liv, även då de inte själv kan finansiera det, borde det vara en noggrant definierad subjektiv rätt för alla. Ett människovärdigt liv är väldigt svårt att definiera på grund av att en lösning som tillfredsställer alla är svår att hitta. (Helne & Laatu, 2007, s. 77)

”Alla som inte förmår skaffa sig den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv har rätt till oundgänglig försörjning och omsorg.

Genom lag skall var och en garanteras rätt att få sin grundläggande försörjning tryggad vid arbetslöshet, sjukdom, arbetsförmåga och under ålderdomen samt vid barnafödelse och förlust av en försörjare.

Det allmänna skall, enligt vad som närmare bestäms genom lag, tillförsäkra var och en tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster samt främja befolkningens hälsa. Det allmänna skall också stödja familjerna och andra som svarar för omsorgen om barn så att de har möjligheter att trygga barnens välfärd och individuella uppväxt.

Det allmänna skall främja vars och ens rätt till bostad och möjligheter att själv ordna sitt boende.” (Finlands grundlag 731/1999, 19 §)

2.2.1 Absolut och relativ fattigdom

I vårt välfärdssamhälle är målet att alla medborgare skall ha försäkrad åtkomst till upprätthållande av hälsa, som i sin tur kräver en viss nivå i bostadsstandard och tillräckligt med mat, för att hälsan inte skall äventyras. Ifall dessa inte uppfylls är fattigdomen absolut. I ett välfärdssamhälle är strävan att dessa livsvillkor uppfylls, som i sig innebär att endast relativ fattigdom borde förekomma. Relativ fattigdom innebär då att alla dessa livsvillkor uppfylls, men att det kan finnas brister i levnadsstandarden i jämförelse med den generella levnadsstandarden i samhället. Behoven är dock olika i olika samhällen,

vilket medför att olika samhällen inte skall jämföras med varandra. Det har ifrågasatts om man kan påstå att det finns verklig fattigdom i industrialiserade länder, där normen är att man har rent och rinnande vatten, bilar, kylskåp, centralvärme och telefoner. I ett välfärdssamhälle syns skillnaderna i levnadsstandarden mest som undernäring, dålig hälsa, mindre möjligheter till fortsatt utbildning eller undermåliga bostäder. (Giddens, 2007, s. 292)

2.2.2 Barnfattigdom

Med barnfattigdom menas fattigdom i barnets familj. I välfärdssamhällen betyder det sällan att föräldrar inte har råd att köpa mat eller kläder, men att familjen har begränsade ekonomiska möjligheter som i sin tur kan orsaka utanförskap, mobbning och stigmatisering. I Finland lever ca 160 000 barn i risk av fattigdom och utslagning. Barnfattigdom orsakar ojämlikhet mellan barnet och dess jämnåriga, genom att till exempel inte ha råd till hobbyer, tillräcklig utrustning i klädseln eller sjukvård. Barnfattigdom påverkar barnets hela liv: kompisrelationer, framtidsmöjligheter och i synnerhet individens syn på sig själv som en del av gemenskapen. I barndomen byggs grunderna för välmående för resten av livet. Barn som lever i fattigdom har mindre möjligheter att skaffa sig den kompetens som behövs för att undvika fattigdom i vuxenålder. Barn från fattiga familjer brukar hela sitt liv bära med sig skuld känslor över de kostnaderna som hens existens i barndomen förorsakat. Dessutom strävar de till att inte orsaka mer bekymmer till sina föräldrar. (Pelstakaa lapset)

Orsaken varför barnfattigdom ses som ett väldigt orättvist och omoraliskt fenomen är att barnen inte själv fått välja sina föräldrar. Det att barnet lever i fattigdom beror inte på hen själv. Barnfattigdom är problematiskt också därför, att föräldrarnas låga inkomster möjligtvis kan orsaka en större risk för fattigdom i barnets vuxenliv. Risken för barnfattigdom är större i ensamförsörjande hushåll. Stora riskfaktorer bakom barnfattigdom är föräldrarnas låga utbildning, arbetslöshet och familjedynamik, men den största riskfaktorn är dock ensamförsörjning. (Hämäläinen & Kangas, 2010, s. 62–69)

Barnfattigdomens konsekvenser kan vara långtgående. Både socioekonomisk status och inkomster har en korrelation över generationer. Fastän det inte har kunnat fastställas att föräldrarnas fattigdom skulle gå i arv till barnet, har det konstaterats att påverkan i varje fall inte är positiv. Även om barnfattigdom ännu till dessa dagar har varit ett relativt lindrigt fenomen, har låginkomsttagarna och inkomstskillnaderna ständigt ökat. Barnfattigdomens inverkan på barnet är inte ännu klar och därför skulle det borde utforskas noggrannare. (Hämäläinen & Kangas, 2010, s. 73–74)

2.3 Socialt arv

Madsen (2006, s. 191) skriver om det sociala arvet, det vill säga begreppet som beskriver sambandet mellan föräldrarnas sociala problem och risken för deras barn att hamna i samma situation. Det är starkt stigmatiserande och kan i sin tur orsaka en nedvärderingsprocess. De negativa konsekvenser som liv med belastade sociala villkor präglas av, förknippas ofta med det sociala arvet. Förebyggande arbete för att bekämpa det sociala arvet har inletts. Det finns många insatser som riktas till barn som lever i dessa ”problemfamiljer”. En faktor som binder dessa barn samman är att allas föräldrar lider av sociala problem. Det i sig innebär att barnen i fråga får mera särskild uppmärksamhet.

Enligt Hemming (2006:661–662) kan man grovt approximera att ca 5–10% av barn och unga mår dåligt. Ca 15–20% av barn och unga lider av ökat mentalt illamående. Det kan dels bero på ekonomisk ojämlikhet bland familjer. Barnen blir ojämlika, för att deras familjer är det. Här finns dock många åtgärder som kan tillämpas för att förebygga illamåendet bland barn och unga oberoende av deras familjeomständigheter. I barns och ungas välmående avspeglas de samhällliga orättvisorna, ökad ojämlikhet och risk för utslagning. I Finland lever ca 120 000 barn under fattigdomsgränsen, varav ca 12% i familjer som klassificeras som fattiga.

Föräldrarna har en stark påverkan på barnets livsval. Exempelvis då man studerar personer som läser teologi, syns det en stark korrelation mellan teologistuderande och mer religiösa familjer. En korrelation hade också hittats mellan unga mammor och barnets studieframgång, i en negativ bemärkelse. Deras barn är benägna att stanna på klassen eller

få dåliga testresultat. Denna korrelation går ända fram till orsaker i mammas familjeförhållanden och -omständigheter. Barn som har haft bra familjerelationer, både till modern och till fadern, klarar sig bättre i vuxenlivet. I Finland har föräldrarnas inkomster mindre påverkan på barnets inkomster än i andra länder. Döttrarnas inkomster är ännu mindre förbundna till föräldrarnas inkomster än vad sönernas inkomster är. Finska socialvårdssystemet erbjuder en möjlighet att studera och öka sin levnadsstandard, men det är ingen självklarhet efter 1990-talets lågkonjunktur. Därför är det också viktigt att hålla reda på att unga vuxna inte förblir arbetslösa i långa perioder. Det finns vissa faktorer i barndomens omständigheter som ökar och sänker dödlighetsrisken för personer i åldern 31–41 år. Exempel på sänkande påverkan är att ha en förälder som jobbar i en högre position, vara svenskspråkig och ha syskon. Faktorer som ökar risken är till exempel att ha bara en förälder (ensamstående förälder) och att bo i huvudstadsregionen. (Suomen mielenterveysseura, 2007, s. 48–49)

2.4 Multiproblematik

Multiproblematik är ett fenomen som innebär att individen eller familjen lider av två eller fler olika slags problem. Dessa kan vara till exempel missbruk, låg utbildningsnivå eller ekonomiska svårigheter. Enligt Kriminalvården (2014) skall individerna erbjudas hjälp i god tid för att möjligtvis kunna förebygga problematik i yngre ålder som i sin tur kan leda till kriminalitet i vuxenåldern.

Enligt en forskning från Finland som forskat bland klienterna i brödkön, känner sig personerna som är i behov av den hjälpen att de är vanlottade på många olika områden i livet. Fler än två femtedelar av informanterna var av den åsikten. Det som forskningen påvisar är att personerna som besöker brödkön ofta lider av olika slags sociala problem, bland annat bostadslöshet, arbetslöshet och missbruk. Dessa personer klassificeras också ofta som låginkomsttagare. (Laihiala et al, 2015)

THL har publicerat en rapport där man forskat i ungas välfärd i Finlands 6 största städer (Helsingfors, Esbo, Tammerfors, Vanda, Uleåborg och Åbo). Som resultat fick de, att

största delen av unga mår bra, men att multiproblematik hittades hos en del unga. Rapporten påstår även att hjälp finns att få, men att det kan vara svårt för unga att hitta den hjälp som hen är i behov av. (Gissler et al., 2016)

2.5 Den nordiska välfärdsmodellen

Finland och andra nordiska länder placeras ofta högt då länder jämförs enligt livsvillkor och social trygghet. I nordiska länderna tillämpas den nordiska välfärdsmodellen, som också väckt mycket intresse internationellt. Även om de nordiska länderna tillämpar modellen på lite olika sätt, är huvudstrategierna samma. (Nordens välfärdscenter, 2017a)

Större internationell konkurrens, globalisering och demografiska förändringar hör till viktigaste bakgrundsfaktorerna i nordisk välfärd. Därför står den nordiska välfärdsmodellen inför stora utmaningar. Ifall välfärden vill behållas, måste teman som global finanskris och befolkningens åldrande tacklas. (Nordens välfärdscenter, 2017b)

Finanskrisen har hotat det, som välfärdsmodellen har grunden i. För att kunna finansiera ett välfärdssamhälle måste sysselsättningen vara hög. Därför har problem såsom långtidsarbetslöshet försökt undvikas. Insatser måste göras inom arbetsmarknaden, för att kunna öka arbetskraften. Reformerna måste göras, för att kunna bevara välfärden under kommande decennier. (Pohjoismainen yhteistyö, 2009)

2.6 Skydds- och riskfaktorer

Skydds- och riskfaktorerna stärker barnets eller den ungas känsla av livsbemästring och aktivitet. Skyddsfaktorerna hjälper dem att klara sig i krissituationer, och de kan också hjälpa minimera riskfaktorernas påverkan. Riskfaktorer får säkerhetskänslan att rubbas och försvårar livet. De försämrar hälsan och välbefinnandet och ökar risken för insjuknande. Skydds- och riskfaktorerna är både inre och yttre. Många av de inre skydds- och riskfaktorerna är av sådant slag, att deras grund uppbyggs vid ett tidigt skede i växelverkan mellan barnet och den vuxna. Modeller vilka hjälper att uttrycka känslor, som blivit

givna av föräldrarna eller andra trygga vuxna, påverkar barnets mentala hälsa hela barn- och ungdomsåldern. En lista över skydds- och riskfaktorer kan ses i tabell 1 nedanför. (Lassander & Karila-Hietala, 2017, s. 15–16)

Tabell 1. Skydds- och riskfaktorer (Lassander & Karila-Hietala, 2017 s. 15).

Inre skyddsfaktorer	Yttre skyddsfaktorer
God fysisk hälsa Förmåga att skapa och uppehålla vänskapsrelationer Förmåga att uttrycka känslor Förmåga att lösa problem och konflikter Uppskatta och acceptera sig själv Känsla av att bli accepterad Genotyp Tidiga relationer Förmåga att tala om problem Förmåga att söka hjälp i tid En positiv inställning till livet Orubblighet Känsla av gemenskap	Möjlighet att påverka egna ärenden Familj och vänner, samt annat stödnätverk Skolgång och studier Framgång i skolan En trygg miljö för uppväxt Stabila hemförhållanden Hobbyer Att bli hörd Relationer utanför hemmet Möjlighet att få hjälp vid behov En regelbunden dagsrytm
Inre riskfaktorer	Yttre riskfaktorer
Störning i utvecklingen, genotyp Sårbart självförtroende Labila tidiga relationer Isolera sig från relationer Känsla av hjälplöshet Sjukdom Inlärningssvårigheter Konflikter i utvecklingen av sexuell identitet	Familjens ostabilitet Familjens ekonomiska svårigheter Förluster Våld, utnyttjande Att bli mobbad Användning av rusmedel Skadlig boendemiljö Mental ohälsa i familjen Stigmatisering

3 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING

Syftet för mitt arbete är att ta reda på vilken inverkan social utsatthet har i finska familjer. Specifikt vill jag undersöka påverkan på barnen och hur social utsatthet i barndomen syns i deras unga vuxenålder och ifall sociala problem kan gå i arv. Det här ämnet intresserar mig mycket och jag tycker att forskning inom området är väldigt viktigt på grund av att temat är aktuellt i Finland idag.

Jag kom på en relevant frågeställning, som hänger ihop med materialet i mina vetenskapliga artiklar:

- Hur kan social utsatthet i familjen påverka barnets risk för sociala problem i vuxenåldern?

3.1 Avgränsning

Social utsatthet är ett brett ämne. För att mitt arbete inte skulle bli för brett avgränsar jag mitt arbete till Finland. Jag fokuserar mitt arbete på barnen i socialt utsatta familjer och ifall den sociala utsattheten syns i senare skeden av deras liv.

3.2 Arbetslivsrelevans

Mitt examensarbete inkluderas i projektet PAD (Positive Attitude Development), som berör unga och unga vuxna som lider av till exempel utslagning, psykisk ohälsa och arbetslöshet. Temat för mitt examensarbete har jag funderat på redan länge, och PAD-projektet passade bra ihop med mitt valda tema. Det var för mig ett lätt val, då jag ser mig själv jobba inom branschen bland unga vuxna med sociala problem. Jag kommer också att utföra min fördjupande praktikperiod inom detta området. Resultatet av mitt arbete kan användas på sociala området vid kartläggning av familjernas situationer då de får barn. Ifall sociala problem kan gå i arv, är det viktigt att fundera på tidiga insatser i familjer där social problematik uppkommer.

4 TEORETISK REFERENSRAM

I mitt teorikapitel lyfter jag fram några väsentliga fenomen som kommer att fungera som botten för mitt arbete. Till dem har jag valt marginalisering, stigma och delaktighet. Dessa

fenomen representerar de synpunkter som jag i ett senare skede kommer att använda som grund för diskussionen.

4.1 Marginalisering

Marginalisering ses som en ofrivillig position. Det råder en normativ förväntan om delaktighet i samhället, och individer som ligger i riskzonen för marginalisering lider av ofullständigt deltagande inom ett eller flera områden i livet. Individen hamnar i en oönskad position. Marginalisering är en process som resulterar i att individen blir utestängd från deltagandet i vissa viktiga och nödvändiga livsområden. (Madsen, 2006, s. 141)

Ofrivilligheten i marginaliseringsprocessen kan ses som en situation som inte är alldeles entydig. Individens egna livsval har möjligtvis en påverkan på risken för marginalisering. Marginaliseringen kan också ses i olika grader. Det kan graderas exempelvis kring det, hur många olika livsområden som individen är utestängd från, eller hur mycket marginaliseringen påverkar dessa skilda områden. Marginalisering kan ses som ett tillstånd som präglas av utsatthet och begränsad kontroll över den egna livssituationen. Det kan vara omöjligt för individen att bestämma sig för att ta kontroll över sin livssituation då hen är marginaliserad. (Madsen, 2006, s. 141–142)

Då man observerar marginalisering inom bostadsområden, kan man hitta en korrelation mellan vissa bostadsområden med fattigare invånare och en höjd risk för att hamna som offer för brott jämfört med bostadsområden med rikare invånare. Orsaken till att kriminalitet förekommer i en större grad inom områden med fattigare invånare är ändå inte ett direkt resultat av fattigdom, utan har sina rötter i politisk marginalisering samt relativ deprivation. Relativ deprivation innebär att folk upplever att de blivit berövade sådana saker som de anser att alla är berättigade till. Detta går hand i hand med social utslagning, vilket menar de processer som leder till nekande av fullvärdigt medborgarskap hos dessa individer. (Giddens, 2014, s. 612–613)

4.2 Stigma

Ordet stigma har sitt ursprung i grekiska ordet märke. Stigma är något som funnits länge, och individer som känner sig stigmatiserade, till exempel fattiga, arbetslösa eller personer med psykisk ohälsa, får möta fördomsfyllda attityder ännu idag. Stigma går hand i hand med skam. Skammen finns nästan alltid i någon form hos individer som känner sig stigmatiserade. I stigma är det frågan om en skadad identitet. Det kan vara frågor om att individen tillhör en viss grupp som får möta fördomar. (Meeuwisse & Swärd, 2013, s. 196)

Stigma används som en benämning på någon egenskap hos individen som är djupt misskrediterande. Någon egenskap kan för en viss typ av individer vara väldigt stigmatiserande, samtidigt som den egenskapen fungerar som bekräftelse för full grupptillhörighet hos en viss annan typ av individer. I dessa situationer behöver inte egenskapen vara varken misskrediterande eller positiv. (Goffman, 1972, s. 12–13)

För en del individer kan ett starkt stigma följa med dem hela livet ut. Dessa individer blir tvungna att leva ett liv utan full acceptans av allmänheten i samhället. I värsta fall kan stigmatisering leda till ett ojämlikt bemötande. Som exempel lyfter Giddens upp narkomaner på ett sjukhus och hur de lätt blir bemötta på ett annorlunda sätt än personer som inte har hamnat ut för en sådan stigmatisering. Stigma är sällan grundat på pålitlig kunskap, utan härstammar ofta från stereotypa tankar, som oftast är felaktiga. (Giddens, 2007, s. 240)

4.3 Delaktighet

Delaktighet är ett centralt begrepp inom socialpedagogiken. Delaktighet syftar till hur individen uppfattas av gemenskaper, och hur det kan påverka utvecklingen hos individen. Med delaktighet menar man också individens möjlighet att påverka värderingar och normer i gemenskaperna. Delaktighet och tillhörighet förknippas så, att de kan ses som ”ansikte mot ansikte”-relationer, som vissa socialfilosofer anser betyda erhållande av erkän-

nande från andra. Övriga relationer, såsom till exempel trafik, institutioner och professioner, är mer osynliga, men de kräver en större kunskap för att kunna förhålla sig till. (Cederlund & Berglund, 2017, s. 14)

Delaktighet riktas ofta till dem, som är i behov av pedagogiskt socialt arbete. Cederlund och Berglund (2017) anser att det inte finns tillräckligt bra benämningar på personer i behov av hjälp. De listar till exempel klienter, brukare, unga och kunder som termer för personer med viss problematik. Som benämningar föreslår de till exempel ”den andre”, ”den enskilde”, ”den det gäller” och ”den aktuella”, men även i dessa anser de att det finns en negativ nyans, med ett ”vi och dem” i bakgrunden. Det har dock en starkt motstridig mening i sig, då det förknippas till delaktighet. (Cederlund & Berglund, 2017, s. 15)

Enligt Giddens (2014:613) menar Travis Hirschi att det finns fyra slags sociala band som knyter individen till samhället och därmed får hen att bete sig laglydigt: anknytning (föräldrar, vänner, samhällets institutioner), åtaganden (att leva på ett sätt som följer normerna i samhället), delaktighet (i konventionella samhällsaktiviteter) och övertygelse (respekten för lagar och auktoriteter). Då dessa band uppfylls och är tillräckligt starka, bidrar de till upprätthållande av den sociala kontrollen då individer blir uppmuntrade att anpassa sig till rådande normer. Då dessa band till samhället inte är tillräckligt starkt finns risken att det resulterar i avvikande beteende. Hirschi poängterar hemmets och skolans roll i otillräcklig socialisation i synnerhet hos brottslingar.

5 METOD

Som metod i mitt examensarbete kommer jag att använda en allmän kvalitativ litteraturstudie. Jag beslöt mig för att göra en litteraturstudie på grund av att relevant och trovärdigt material redan finns till hands. Jag är intresserad av att göra mitt arbete som en litteraturstudie i stället för till exempel intervju, då ämnet jag har valt är väldigt personligt och möjligtvis känsligt på grund av stigmat som det medför. Stigmat kan också orsaka skuld-känslor eller skam för dessa individer. Därför skulle till exempel en intervju eller enkät möjligtvis inte ha givit trovärdiga resultat.

5.1 Litteraturstudie

En litteraturstudie är kortfattat en omfattande studie och tolkning av litteratur som relaterar till ett specifikt ämne. Då man gör en litteraturstudie har man en forskningsfråga som man sedan söker ett svar till genom att läsa och analysera relevant litteratur genom ett systematiskt tillvägagångssätt. Denna studie leder dig till utveckling av nya insikter, som bara är möjligt ifall all relevant information är i sammanhang med annan information. I en litteraturstudie är källor som pusselbitar och litteraturstudien i sig är det hela pusslet. (Aveyard, 2010, s. 5–6)

Litteraturstudier är viktiga och användbara för att de strävar till att sammanfatta litteraturen som finns tillhanda gällande det valda temat. Litteraturstudier gör en tolkning och en analys på forskning som finns, så att läsaren inte måste läsa varje forskning skilt. Det är viktigt för att det finns så mycket tillgänglig litteratur, så att inte läsaren hamnar göra det vid varsitt ämne. (Aveyard, 2010, s. 6)

5.2 Datainsamling

För att mitt arbete är en litteraturstudie, baserar jag min undersökning på existerande kunskap. I mitt arbete har jag valt att använda mig av vetenskapliga artiklar och rapporter.

I litteraturstudier samlas data från olika typer av litterära dokument. Problemformuleringen och syftet utgör typen av texter som inkluderas i undersökningen. Litteraturstudier kan innehålla vetenskapliga artiklar, rapporter och doktorsavhandlingar. Andra typer av text kan också inkluderas, såsom till exempel lagtexter eller historiska dokument. Litteratursökningen skall dokumenteras noga. (Friberg, 2012, s. 44)

Då jag sökte material använde jag mig av källorna EBSCO Academic Search Elite och Julkari. Det fanns relativt lite specifika artiklar om mitt tema på engelska, men i Julkari hittade jag några som passar mitt tema utmärkt. På engelska databaser använde jag mig av sökordskombinationerna youth OR adolescen* AND social exclusion OR marginaliz* AND finland. På finska hittade jag mitt material exempelvis med sökorden syrjäytyminen

AND nuoret, köyhyys AND ylisukupolvisuus och sosiaaliset ongelmat. Jag har också använt mig av många böcker. I bilaga 1 (s. 42) presenteras min sökprocess.

5.2.1 Urvalskriterier

Jag har valt ut åtta stycken artiklar som berör min frågeställning. Som urvalskriterier hade jag, att artiklarna skulle innehålla information om fattigdomens påverkan på barn, att de är skrivna i Finland och publicerade inom 10 år, det vill säga 2007 eller senare.

För att försäkra kvaliteten på mitt material, har jag valt mina artiklar av en databas som endast publicerar artiklar som är av hög kvalitet och vetenskapliga.

5.2.2 Kvalitetsgranskning

Då texternas kvalitet bedöms, resulterar det i att en del artiklar inkluderas och andra exkluderas från undersökningen. Faktorerna som avgör textens inklusion eller exklusion av undersökningen beror på problemformuleringen och syftet. Granskning av kvaliteten är nödvändigt, för att ha en stark grund, så det inte blir osäkert vad analysen baseras på. Kvalitetskrav skall ställas, men kvalitetsgranskningen kan genomföras på olika sätt. Resultatet är inte det enda som skall vara intresseväckande, utan också hur man kommit till det resultatet samt teoretiska utgångspunkter med mera. Vid kvalitetsgranskningen kan man använda checklistor. När granskningen är gjord, förstår man bättre vad artikeln handlar om. Vid det skedet vet man ifall texterna passar syftet och att de är av tillräckligt god kvalitet. Via granskningen tränas också kunskapen för kritiskt tänkande. Då granskningen är gjord, kan de valda artiklarna presenteras på ett klart sätt, till exempel via en tabell som sedan placeras som bilaga i examensarbetet. Presentationen ger också läsaren en möjlighet att avgöra ifall valet av texter är rimligt i relation till problemformuleringen och syftet. (Friberg, 2012, s. 44–45)

I bilaga 2 (s. 42) presenteras mina inklusions- och exklusionskriterier.

5.3 Innehållsanalys

Friberg (2012) s. 140–142 beskriver i en tre stegs process hur man gör en innehållsanalys i en litteraturöversikt.

Första steget är att flera gånger läsa igenom studierna man har som botten för sitt arbete, för att förstå helheten och för att man skall få en förståelse om innehåll och sammanhang. Friberg skriver att Whittemore och Knafl (2015) menar, att alla andra studier, förutom översiktstabeller, kan sammanfattas till 1–2 sidor text för analysarbetet. Det kan anses som en validering på att allt det väsentliga uppfattats och dokumenterats. (Friberg, 2012, s. 140)

Andra steget innebär att söka likheter och skillnader mellan studierna. Som förslag för att leta dem, ges följande:

- Likheter och/eller skillnader i teoretiska utgångspunkter.
- Likheter och/eller skillnader i metodologiska tillvägagångssätt.
- Likheter och/eller skillnader i analysgång.
- Likheter och skillnader i syften.

Följande steg är:

- Likheter och skillnader i studiernas resultat.

Studierna, som blir valda med i arbetet läggs i en översiktstabell, som sedan struktureras efter områden eller punkter där det förekommer likheter och skillnader. (Friberg, 2012, s. 140)

I det sista och tredje steget är det dags att göra en sammanställning och i mitt fall blir det en beskrivande sammanställning då jag valt att göra en allmän litteraturöversikt. Nu skall materialet sorteras enligt kriterierna i steg 2. Huvudvikten brukar oftast sättas i likheter och skillnader i resultat innehåll. Innehållet skall i mitt fall sorteras under kategorier, teman eller något liknande. Innehåll med samma aspekt sorteras under samma, passande

rubrik, som sedan skapar kategorierna. Under kategorierna refereras till studier för att läsaren skall få en förståelse om området. (Friberg, 2012, s. 141)

Det finns två tillvägagångssätt för en innehållsanalys, induktiv innehållsanalys och deduktiv innehållsanalys. Skillnaden mellan dessa är hur materialet genomgås. I en induktiv innehållsanalys kategoriseras materialet till sub-kategorier, varifrån de överflyttas till generella kategorier och sedan till en huvudsaklig kategori. Man går alltså från specifik till generell nivå, så att en större helhet formas. I en deduktiv innehållsanalys går man från generell till specifik nivå, i motsats till den induktiva analysmetoden. Med en deduktiv innehållsanalys testas man redan från förut existerande teorier, koncepter och hypoteser. (Elo & Kyngäs, 2008, s. 109–112)

Jag har bestämt mig för att göra en induktiv innehållsanalys, då jag anser att den passar bättre för mitt ändamål.

Jag började min process gällande innehållsanalysen med att läsa igenom de artiklar som jag valt att inkludera i min undersökning. Jag läste igenom resultat och slutsats (eller sammanfattning) delarna speciellt noga. Då jag läste mina artiklar skrev jag en lista på ämnen som framkom i en eller flera av dem och till slut valde ut de mest väsentliga. Sedan kategoriserade jag mina artiklar från sub-kategorier till generella kategorier och från dem till sist till mina huvudkategorier. Mina två huvudkategorier är generationsöverskridande mönster och begränsade möjligheter. Kring första huvudkategorin generationsöverskridande mönster skall jag undersöka ifall det kan anses finnas ett mönster emellan föräldrarnas tillvägagångssätt i relation till deras barn (kallas också socialt arv). Med andra huvudkategorin begränsade möjligheter kommer jag att undersöka hurdana begränsade möjligheter framkommer i artiklarna och hur de påverkar individen beroende på temat. I bilaga 4 (s. 46) presenteras min innehållsanalys.

5.4 Etiska aspekter

För att mitt valda tema är så känsligt och personligt, kan det orsaka ett etiskt dilemma med materialsökning. Det är frågan om verkliga svårigheter i dessa personers liv och deras bakgrund, som betyder att man måste respektera deras livssituationer och integritet. Därför har jag valt att göra en litteraturstudie, vilket betyder att jag inte kommer att behöva forskningslov.

Arbetet genomförs enligt Arcadas goda vetenskapliga praxis. Jag kommer att iaktta ärlighet och omsorgsfullhet i min undersökning. (Arcada, 2014)

5.4.1 Etik

Etik som en moralisk synpunkt, är en del av vardagligt liv. Det berättar vad som är acceptabelt och vad som inte är det då man reflekterar över sina egna eller någon annans handlingar. Etiskt tänkande är att kunna fundera genom både sitt eget och hela gemenskapens värderingar det vill säga vad som i ett visst fall är rätt eller fel. Kännedom om lagar och etiska normer hjälper med att göra konkreta lösningar, men inom forskningsarbete bär var och en själv ansvaret för lösningar och val som görs i den. (Kuula, 2006, s. 21)

5.4.2 Forskningsetik

Forskningsetik som term kan begränsas till att åsyfta endast saker inom vetenskap, men det kan också definieras som forskarnas yrkesetik. Den omfattar etiska principer, normer, värderingar och dygder, som forskaren skall följa då hen jobbar inom sitt yrke. (Kuula, 2006, s. 23)

6 RESULTAT

I detta kapitel presenteras resultatet. Resultatet baserar sig på åtta vetenskapliga artiklar kring mina huvudteman det vill säga barn och unga, fattigdom och sociala problem. Mina artiklar är numrerade 1–8 utan någon speciell ordning. Presentationen av de artiklar jag använt kan ses i bilaga 3 (s. 43). Med dessa artiklar har jag besvarat min frågeställning.

Jag baserar mitt resultat på synpunkter kring teman generationsöverskridande mönster och begränsade möjligheter.

6.1 Generationsöverskridande mönster

Det blev klart i alla artiklarna, att sociala problem förekommer i större grad hos de unga vuxna som uppvuxit i familjer som präglats av olika slags sociala problem. Speciellt utsatta är de barn som lever i familjer med sämre ekonomi. Fattigdom kan påverka barnets liv från många olika vinklar. Detta innebär ändå inte att det kan påstås att fattigdom är det samma som sociala problem. Individuella skillnader i personernas egen resiliens påverkar resultatet starkt.

Artikel nr 1 lyfter upp teman socialt arv och social deprivation, det vill säga flerdimensionella bristfälligheter i tillgång till resurser. Det mättes med arbetslöshet, klientskap inom utkomststöd och skolavhopp efter grundläggande utbildning. I denna forskning uppkom mycket tydligt en korrelation mellan förälderns erfarenhet med och barnets risk för arbetslöshet, klientskap inom utkomststöd och skolavhopp. I artikeln behandlades också ämnen som stigma och utslagning, och hur de påverkar eller påverkas av arbetslöshet. Enligt artikeln kan stigmat kring arbetslöshet både förebygga arbetslöshet, men också fördjupa arbetslösheten och orsaka en risk för utslagning då arbetslösheten förlängs. Forskningen visade, att inverkan av generationsöverskridande mönstret påverkas starkt av personens individuella egenskaper.

I artikel nr 2 behandlas temat husägarskap och generationsöverskridande mönster inom det. I artikeln fanns listade vissa faktorer i individens tonårsålder samt vuxenålder, som

möjligtvis påverkar generationsöverskridandemönstret inom husägarskap. Dessa faktorer i tonårsåldern var:

- Familjeomständigheter (gifte, samboende, ensamstående)
- Antal barn i familjen (1, 2, 3, 4 eller fler)
- Socioekonomisk status enligt familjens huvudsakliga inkomstagares position (tjänsteman, arbetare, jordbrukare, företagare, annan eller okänd)
- Familjens inkomster

Faktorer som påverkade i vuxenålder var:

- Familjeomständigheter (äktenskap med barn, äktenskap utan barn, samboende med barn, samboende utan barn, ensamboende, kollektivt boende, annat eller okänt)
- Socioekonomisk situation (tjänsteman, arbetare, jordbrukare, företagare, student, annan eller okänd)
- Hushållets inkomster

I artikeln förekommer ett klart generationsöverskridande mönster gällande hyresboende familjer jämfört med husägare. De vars familjer bott på hyra i barndomstiden är med mindre sannolikhet husägare i 35-årsåldern än de, vars föräldrar varit husägare.

I artikel nr 3 forskas i bakomliggande orsaker till fattigdom samt folkets tankar kring fattigdomens orsaker. Orsakerna till fattigdom har diskuterats så länge det har funnits fattiga i samhället. I artikeln lyfts socialt arv i fattiga familjer upp. Vissa beteendemönster hos föräldrarna går lätt i arv till barnen. Till dessa hör dålig arbetsmoral och attityder gentemot mottagning av socialskydd. De förflyttas från en generation till den nästa på grund av den dåliga rollmodellen barnen får från sin familj.

Artikel nr 4 forskar i generationsöverskridande mönster gällande problematik i välfärden hos barn som blivit placerade utanför hemmet. Av tidigare forskning som använts som

grund framkommer generationsöverskridande mönster gällande mental ohälsa, fattigdom och utbildning speciellt bland barn som haft klientkap inom barnskyddet.

Resultatet visar, att de barn som blivit placerade utanför hemmet har en mindre risk att bli tvungen att genomgå samma problematik som sina föräldrar än de, som inte blivit omhändertagna. Jämfört med barn som levt i familjer som inte lidit av sociala problem har dock också placerade barn en höjd risk för social problematik.

Generationsöverskridande problematik i välfärden är ett av barnskyddets största problem, och försiktighet bör iakttas då barn med olika bakgrunder ställs vid samma startlinje.

I artikel nr 5 betraktas generationsöverskridande mönster från olika synpunkter. Ett av teman som förekommer i många delar av publikationen är tyngden av stödåtgärder riktade till familjer i utsatta livssituationer. I publikationen värdesätts tankarna kring frågan hur denna slags problematik skulle kunna förebyggas. Det som blir klart är att social utsatthet berör individer och familjer på olika sätt. Ett viktigt poäng i publikationen är, att social utsatthet inte automatiskt kan ses som sociala problem i vuxenåldern, samt att en barndom utan social utsatthet inte kan försäkra ett vuxenliv utan sociala problem.

Artikel nr 6 är en publikation med många texter kring generationsöverskridande mönster. I en av texterna framkommer att barn som lever i långvarig fattigdom driver mycket större risk att hamna ut för våld, olyckor eller sjukdom än jämnåriga från familjer med högre inkomster. Fattigdomen ökar också risken för sociala problem, kriminalitet och stress. Fattiga familjers barn löper en större risk för låg utbildningsnivå och anspråkslös framgång. Därför är möjligheterna dåliga för barnen att komma bort från föräldrarnas utsatthet. Såsom i andra artiklar påstås även i denna att social utsatthet i barndomsfamiljen inte automatiskt orsakar utsatthet i barnets liv i ett senare skede, men att riskerna är betydligt större.

I en annan av texterna i artikel nr 6 lyfts en intressant fråga upp: varför är det bara en del av de föräldrar som blivit misshandlade i barndomen som misshandlar sina egna barn? Via statistik, annat material och forskning har det framkommit att ca var tredje av de föräldrar som blivit misshandlade i barndomen misshandlar sina egna barn. Det betyder att två tredjedelar av dessa föräldrarna inte misshandlar sina barn. Faktorer som hindrar

överförandet av misshandel till sitt egna föräldraskap är till exempel att personen får kärlek och emotionellt stöd av sina närstående (i synnerhet av sin make) och att hen har sökt hjälp i form av psykoterapi i tonårsåldern eller i ung vuxenålder.

Även i artikel nr 7, som är en publikation om barnfattigdom i Finland, lyfts problematiken kring fattigdom i barnfamiljer upp samt dess påverkan på barnets framtid och generationsöverskridande mönster. Det anses att kunskap kring fattigdomens olika slag (relativt och absolut) är viktigt och att ett behov för forskning kring temat finns. Fattigdomens påverkan på barnets utveckling har forskats i, och det har framkommit att fattigdom är relaterat till utvecklingen av kognitiva och språkliga kunskaper hos barn. Barnfattigdomen har ökat i Finland efter 2012, efter att ha minskat ända till dess. Orsaken till barnfattigdom är ofta arbetslöshet, låg utbildningsnivå och förändringar i arbetslivet. Statistiken visar att nästan alla försörjare som lever ovanom fattigdomsgränsen har ett lönearbete, medan ca 30% av försörjarna i barnfamiljer som lever under fattigdomsgränsen är arbetslösa.

Artikel nr 8 forskade i ungas tankar kring knapp ekonomi. De i forskningen förekommande unga som bor i förorter grundar sin information på egna erfarenheter. I de förorter där de unga bodde hade olika sociala problem och social deprivation ackumulerats. Brist på pengar ses som orsaken till skam hos individen och samhällelig ojämlikhet. Enligt forskningen kan förortsboende orsaka generationsöverskridande mönster inom social deprivation. Detta beror på att folk som bor i förorter ofta lider av någon slags social problematik (i vissa fall också multiproblematik). Det kan i sin tur orsaka ett fenomen där personer i liknande livssituationer ”fastnar” i förorter för att de får stöd från varandra och en likvärdig referensgrupp.

6.2 Begränsade möjligheter

Många ämnen som uppkommer i artiklarna är faktorer som kan begränsa individens möjligheter till ett normativt sett fullständigt liv. Begränsade möjligheter inom ett eller flera områden kan påverka den ungas liv på många olika sätt.

I artikel nr 1 framkommer att många olika slags sociala problem ofta går från en generation till den nästa. Det innebär att barnet har en höjd risk att lida av begränsade möjligheter i senare skeden av sitt liv. Individuella skillnader påverkar dock starkt sannolikheten för dessa svårigheter att ta överhand. Föräldrarnas påverkan på barnets liv kan vara långvarig. De beteendemodeller, attityder och värderingar, dåligt självförtroende samt låga framtida mål som föräldrarna för framåt till sina barn kan påverka deras liv under en längre tidsperiod.

I artikel nr 2, där husägarskap forskades i, kom det fram att ett generationsöverskridande mönster finns bland husägarskap och hyresboende. Det finns en korrelation mellan husägarskap och bättre inkomstnivå, bättre hälsa och bättre skolframgång hos familjens barn. Den positiva påverkan beror dock på var i landet det ägda huset är beläget. Forskningen har visat att husägarskap också kan öka risken för arbetslöshet, ifall huset är beläget på landsbygden varifrån folk tenderar flytta bort. I det fallet kan husägarskap orsaka en situation där husägaren inte kan flytta efter arbetsplatsen för att de inte lyckas sälja huset.

I artikel nr 3 forskades i tankar och åsikter om orsaker bakom fattigdom. Såsom det framkommer i fler artiklar påstår även denna, att fattigdom höjer individens risk för andra sociala problem. I synnerhet barn som lever i fattiga familjer kan, för att pengar inte finns, bli tvungna att avstå från sådant som andra jämnåriga får uppleva. För dessa personer är relativ fattigdom verklig. Sociala relationer fästs i närheten (omgivning och människorelationer) och då ses det som stödnätverket och referenspunkt. Unga vänder sig till vänner och familj som bor i närheten då pengarna och maten är slut. Förorter med lågt socialt- och ekonomiskt status fungerar som en livsmiljö där den unga inte känner sig stigmatiserad av sin situation då likadana livssituationer är allmänna i omgivningen. Det kan dock slå tillbaka, då dessa unga blir vana vid den sociala omgivningen, även om det ofta kan föra med sig social utsatthet i form av till exempel arbetslöshet eller låg inkomst- och utbildningsnivå.

Artikel nr 4 visade att välfärdsproblemen (mental ohälsa, behov för utkomststöd och fortsatt utbildning efter grundutbildningen) går från en generation till den nästa i större grad om barnet bor hos föräldern eller föräldrarna. Ifall barnet blir placerat utanför hemmet

kan dessa problem undvikas eller i alla fall bli lindrigare. Detta kan påverka barnets framtid och möjligheter positivt. I vissa fall kan dock barnskyddets intervention komma för sent, då inte ens stora insatser mera påverkar. Viktigt i dessa fall skulle vara att barnens lärare inte med sina egna fördomar och förutfattade meningar skulle orsaka underprestation hos barnen som i sin tur kan påverka deras liv.

Såsom det påstås i artikel nr 5, kan det ändå inte tänkas att en miljö utan social utsatthet automatiskt skulle leda till ett liv utan sociala problem, eller att ett barn som levt sin barndom i bra omständigheter inte kunde utveckla sociala problem i ett senare skede av sitt liv.

Artikel nr 6 lyfter upp att fattigdom i familjen begränsar barnets möjligheter att lyckas i livet. Barnets livsmöjligheter är begränsade för att möjligheterna inte är jämlika för barn från fattiga eller rikare omständigheter. Fattigdom i barndomsfamiljen medför en förhöjd risk för barnet att inte nå en hög utbildning och därmed inte bli framgångsrika.

I artikel nr 7 framkommer att fattigdomen har en påverkan på utvecklingen av kognitiva och språkliga kunskaper hos barn. Det kan i sin tur begränsa barnets möjligheter i senare livsskeden.

I artikel nr 8 fokuserade forskarna sitt arbete på låginkomsttagare och hur den unga befolkningen i förorter uppfattar dess påverkan på individuell och samhällelig nivå. Informanterna var unga med erfarenhet av att bli utanför skol- och arbetsmarknaderna. Deras hemförort präglats av ackumulerad problematik. Dessa unga har inte haft den bästa utgångspunkten för att uppnå värderingar och positioner som uppnås med hjälp av pengar. Fattigdom uppfattas bland de unga som samhällelig ojämlikhet och individuell skam. Unga anser att förmögenhet kopplas till hur människor blir bemötta och hurdan status de bär i samhället. Brist på pengar anses som en stor orsak till ojämlikhet samt begränsade möjligheter i livet. Enligt forskningen kopplar de unga fattigdom med samhällelig värdering och position.

7 ANALYS

I mitt analyskapitel tolkar jag resultatet via de ämnen som jag redovisat i min teoretiska referensram. Dessa ämnen är marginalisering, stigma och delaktighet. Då jag analyserar resultatet genom den teoretiska referensram som jag valt för mitt arbete är det lätt att anknyta dessa teman med min undersökning. Jag reflekterar även kring mitt resultat i relation till materialet i mitt bakgrundskapitel. Jag hänvisar till mina artiklar med siffrorna 1–8. Information om artiklarna kan ses i bilaga 3 (s. 43).

Då man analyserar mitt resultat, kan man säga att ett starkt bevis på ett generationsöverskridande (med andra ord socialt arv) mönster bland social utsatthet finns. I alla mina artiklar framkom generationsöverskridande mönster i någon form. Resultaten i mina artiklar bekräftar den befintliga kunskap som jag sammanfattat i mitt bakgrundskapitel och i min teoretiska referensram.

Som huvudtema för mitt arbete har jag det sociala arvet, som i andra sammanhang benämns som generationsöverskridande mönster. I flera av mina artiklar forskades i generationsöverskridande mönster eller med andra ord socialt arv. Exempelvis framkom det i artikel 1 att socialt missgynnade familjers barn har större risk att i vuxenålder lida av likadana svårigheter som deras föräldrar och i artikel 2 hittades det bevis på att husägarskap går i arv.

Det fanns bevis på att socialt arv existerar och att föräldrarnas förfarande påverkar deras barn. Enligt Madsen (2006) har det sociala arvet och stigma en stark anknytning till varandra. Då stigmat i sin tur hänger ihop med marginaliseringen, är onda cirkeln färdig. Resultaten i mina artiklar om socialt arv kan anses som bevis för att det sociala arvet existerar.

Marginalisering framkommer i sju stycken av de åtta artiklarna. Marginaliseringen lyfts upp oftast i samband med något annat socialt problem, det vill säga multiproblematik. I mina artiklar framkommer det i samband med arbetslöshet (1), fattigdom (3, 7, 8), omhändertagningsprocess (4), utbildning (5), boende (5), välfärdsproblem (5), otillräcklig

service (5), barnskydd (6), att inte känna sig delaktigt (7), barnfattigdom (7) och otillräcklig hälsovård (7). Dessutom finns det bevis på att det kan finnas ännu ytterligare andra sociala problem bakom dessa faktorer.

Marginalisering hänger ofta ihop med stigmat kring individens livssituation eller de pågående sociala problemen. Meeuwisse och Swärd menar att stigmat går hand i hand med skam. I artiklarna 1 och 3 behandlades stigma, medan i flera av artiklarna (1, 5, 6) behandlades skam kring rådande problem. Dessa problemen inkluderar till exempel arbetslöshet (1), fattigdom (3), bostadslöshet (5), mental ohälsa (5), missbruk (5) och våld (6). Stigmat kan upplevas så starkt hos vissa, att det kan leda till marginalisering. Enligt Giddens (2007) kan stigmat följa med individerna hela livet ut. I artikel 1 lyfts upp påverkan av stigmat som arbetslöshet kan orsaka. Individerna upplever att stigmat kring arbetslösheten, i synnerhet då arbetslösheten förlängs, kan påverka möjliga arbetsgivarnas åsikter om dem.

I ett antal av artiklar framkommer fattigdom i olika former. Arbetsinsatser har inletts för att bekämpa fattigdomen och mängden personer som lever i fattigdom i Finland. Det framkommer i både artikel 7 och på social- och hälsovårdsministeriets hemsidor. Giddens (2007) menar att det i välfärdssamhällen, såsom Finland, inte kan förekomma absolut fattigdom, utan att fattigdomen är endast relativt. Det innebär att vissa livsvillkor måste uppfyllas hos alla. Till dem hör bland annat upprätthållning av hälsa, mat och bostad. I Finland borde dessa uppfyllas hos alla, även om kvalitén kan variera.

Det framkom i artikel 5 att även om det sociala arvet finns, kan man inte påstå att föräldrarnas sociala problem automatiskt skulle överföras till nästa generation. Det kan undvikas genom skyddsfaktorer (presenteras i tabell 1, s. 15). Genom att försäkra barnets och den ungas delaktighet, kan man stöda framtiden. Det kan ha en stor positiv påverkan på den ungas framtid och välfärd. Enligt Cederlund och Berglund (2017) riktas delaktighet oftast till dem som är i behov av pedagogiskt socialt arbete. Enligt Giddens (2014) Menar Hirschi att delaktighet är en av de faktorer som bidrar till att individen anknyts till samhället. Artikel 5 bekräftar det, då det framkom att då generationsöverskridande mönster bland social missgynnad kan förebyggas med att stöda föräldrarnas delaktighet. Delak-

tigheten kan dock förekomma också i en lite mera negativ bemärkelse. I artikel 8 framkom det att känslan av gemenskap och delaktighet kan orsaka unga att inte hitta bort från de vissa bekanta och trygga kretsarna. Det kan leda till att föräldrarnas sociala utsatthet övergår till den nästa generationen, då det inte finns rum för ändringar som skulle kunna förebygga det.

Jag anser att man kan lätt säga, att en klar korrelation mellan föräldrarnas sociala utsatthet och deras barns sociala problem, finns.

8 DISKUSSION

I detta kapitel kommer jag att diskutera mitt arbete från olika synpunkter. Jag kommer att inkludera diskussion kring mitt metodval och mitt resultat samt ge några förslag på fortsatt forskning.

Syftet för mitt arbete var att undersöka hur social utsatthet i familjen påverkar barnets liv i ung vuxenålder. Detta arbetet kan också ge förslag på insatser som kan förebygga det generationsöverskridande mönstret bland sociala problem i familjer.

8.1 Resultatdiskussion

Som frågeställning för min undersökning hade jag ”Hur kan social utsatthet i familjen påverka barnets risk för sociala problem i vuxenåldern?”. Jag anser att jag kan basera ett pålitligt svar på mitt resultat.

Det framkom klart i mitt resultat att det finns ett generationsöverskridande mönster mellan social utsatthet i individens barndomsfamilj och social utsatthet hos individen i ung vuxenålder. Denna förbindelse kan hittas bland många olika sociala problem. Resultatet visar att bland annat husägarskap, klientskap inom utkomststødet, mental ohälsa, fattigdom, skolavhopp, låg utbildningsnivå och attityder ofta går i arv från en generation till den nästa. Detta innebär dock inte att det är en självklarhet att det skulle hända till alla.

Även om ett klart mönster finns, skall man sträva till att behandla alla klienter och medmänniskor jämlikt, utan att behandla barn, unga eller unga vuxna från familjer med olika slag av social problematik som en skild grupp. Det finns stora individuella skillnader inom detta tema. Vissa individer är mera benägna att ta influenser från sina föräldrar än andra. Dessutom kan placering utanför hemmet påverka positivt på kontinuiteten gällande detta mönster, då det minskar risken för sociala problem att gå i arv.

I mitt resultat lyfter jag också fram begränsade möjligheter i den ungas senare livsskeden, då barndomen och ungdomen har varit skuggad av sociala problem. Mitt resultat påvisar att sociala problem kan ha en begränsande påverkan på barnet i vuxenåldern. Detta är dock väldigt individuellt. Det beror alltid på individens egna egenskaper, hur den sociala utsattheten påverkar i vuxenåldern, då påverkan hos en del inte blir lika stark som hos andra.

I undersökningssyfte anser jag att mitt ämne var bra och att resultatet var relativt förväntat även om jag strävat till en opartisk inställning gentemot min undersökning.

8.2 Metoddiskussion

Som metod för mitt arbete valde jag att göra en litteraturstudie och som analysmetod använde jag induktiv innehållsanalys. Jag anser att dessa metoder passade bra för mitt ändamål. Då mitt ämne är relativt känsligt och pålitligt material fanns från förut, blev beslutet att inte använda mig av en empirisk undersökningsmetod lätt att göra. Via litteraturstudien fick jag svar på min frågeställning, medan jag ändå anser att mitt material var tillräckligt brett. För mig var det viktigt att materialet var aktuellt och att forskningarna var från Finland. På grund av mina kriterier, och att jag uppfyllt dem, anser jag att mitt resultat är trovärdigt.

För att nå ett så omfattande svar som möjligt, har jag inkluderat artiklar med olika synpunkter till social utsatthet: boende, arbetslöshet, fattigdom, låg utbildningsnivå, familjeomständigheter etc. Material fanns till hands och det materialet jag bestämde mig att använda anser jag vara av hög kvalitet och trovärdigt. Dessutom gjorde jag ett medvetet

beslut att begränsa materialet till att endast inkludera relativt nytt material där forskningen berör social utsatthet i Finland.

Då jag reflekterar över metodvalet anser jag att till exempel en empirisk undersökning skulle ha kunnat ge opålitliga resultat, då jag inte vet hur öppet personer med denna slags problematik medger att det i viss mån beror på deras föräldrar. För att man skulle kunna ha en bättre möjlighet att få ett pålitligt svar, borde ett förtroendeförhållande bildas mellan informanten och undersökningens verkställare. Ifall man jobbade bland ett antal unga med sociala problem skulle en empirisk undersökning kunna lyckas med en större chans att få ett pålitligt resultat.

8.3 Förslag på fortsatt forskning

Jag anser att detta område borde vara mål för en fortsatt forskning. För att försäkra ett fungerande system för kommande generationer skall allt i samhället ständigt utvecklas. Det kommer till exempel att vara viktigt att forska i utbildningens betydelse hos unga och unga vuxna. Med den nya reformen inom utbildning blir det speciellt viktigt att forska i vad som händer då unga avbryter utbildningen och ifall reformen ökar eller minskar skolavhopp. För att försäkra en trygg ungdomstid för finländska unga, anser jag att ämnen som mental ohälsa, missbruk och familjeförhållanden påverkan på den unga kan ge ny och nyttig information om ungas omständigheter i vårt land. Med forskning bland barn och ungdomar kan också många möjligtvis senare framträdande problem undvikas, ifall barn och unga får hjälp med sina svårigheter i ett tidigare skede.

Nu, när befolkningen åldras och behovet för arbetskraft kommer att öka inom de närmaste åren, kommer vikten av arbetsförmögna unga och unga vuxna också att öka. För att försäkra frisk och välmående arbetskraft, skulle det komma till stor nytta att forska i detta ämnet och denna åldersgrupp.

Forskning inom familjer som lider av social utsatthet och bland de barn och unga som lever i dessa familjer skulle ge nyttig information. Det skulle komma till nytta för att kunna förebygga olika slag av sociala problem och för att kunna hjälpa dessa barn och

unga i ett tidigare skede. Det skulle vara viktigt för att underlätta deras liv och möjligtvis kunna bryta mönstret från att eventuellt överföras till ännu fler generationer. Genom forskning inom detta tema skulle möjligtvis också mängden familjer och individer med sociala problem minska. Det vore nyttigt för samhället på många plan, bland annat på grund av att det eventuellt kunde minska mängden missbruksproblem och kriminalitet medan arbetsförmåga och välmående skulle öka.

KÄLLOR

Arcada, 2014. *God vetenskaplig praxis i studier vid Arcada*, Tillgänglig: https://start.arcada.fi/sites/default/files/dokument/ovriga%20dokument/god_vetenskaplig_praxis_i_studier_vid_arcada_2014.pdf, Hämtad 5.3.2018

Aveyard, Helen. 2010, *Doing a literature review in health and social care: a practical guide*, 2. uppl., Maidenhead, 170 s.

Cederlund, Christer & Berglund, Stig-Arne. 2017, *Socialpedagogik – pedagogiskt socialt arbete*, 2 uppl., Stockholm: Liber, 208 s.

Elo, Satu & Kyngäs, Helvi. 2008, The qualitative content analysis process, *Jan research methodology*, Tillgänglig: <https://student.cc.uoc.gr/uploadFiles/192-%CE%A3%CE%A0%CE%95%CE%9D407/CONTENT%20ANALYSIS.pdf>, Hämtad: 21.10.2017

Erola, Jani; Kallio, Johanna; Vauhkonen, Teemu. 2017, Sosiaalisen huono-osaisuuden ylisukupolvisuus Suomessa, *Yhteiskuntapolitiikka*, vol. 82, nr 5, s. 501-512.

Finlands grundlag 731/1999, Tillgänglig: <http://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/1999/19990731>, Hämtad: 3.3.2018

Friberg, Febe. 2012, *Dags för uppsats – vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*, Lund: Studentlitteratur, 181 s.

Giddens, Anthony. 2007, *Sociologi*, 4. omarb. uppl., Lund, Studentlitteratur, 743 s.

Giddens, Anthony & Sutton, Philip. 2014, *Sociologi*, 5. svenska uppl., Lund, Studentlitteratur, 808 s.

Gissler, Mika; Haapakorva, Pasi; Hakovirta, Mia; Hautakoski, Ari; Rasinkangas, Jarkko; Ristikari, Tiina; Sutela, Elina; Toikka, Enna & Törmäkangas, Liisa. 2016, *Nuorten hyvinvointi ja syrjäytymisen riskitekijät Suomen kuudessa suurimmassa kaupungissa*, THL – raportti, nr 5/2016, s. 1-65.

Gissler, Mika; Heino, Tarja; Kataja, Kati; Paananen, Reija; Ristikari, Tiina. 2014, Hyvinvointiongelmien ylisukupolviset jatkumot kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten elämässä, *Yhteiskuntapolitiikka*, vol. 79, nr 1, s. 38-54.

Goffman, Erving. 1972, *Stigma: den avvikandes roll och identitet*, Stockholm, Norstedts akademiska förlag, 168 s.

Haartti, Julius; Martikainen, Pekka; Remes, Hanna. 2015, Asumisen ylisukupolvisuus - Omistusasumista ja sen periytymistä määrittävät tekijät Suomessa, *Yhteiskuntapolitiikka*, vol. 80, nr 5, s. 457-468.

Heikkuri, Martti; Takkunen, Heikki & Takkunen, Ulla-Maija. 2009, Palveluiden ulkopuolelle jäävät nuoret, *Yhteiskuntapolitiikka*, vol. 74 nr 4, s. 438-445. Tillgänglig: Julkari, Hämtad: 12.11.2016.

Helne, Tuula & Laatu, Markku. 2007, *Vääryyskirja*, Kelan tutkimusosasto, s. 256.

Hemming, Mia. 2006, Syrjäytyneet ja syrjäytyvät miehet ja lapset, *Yhteiskuntapolitiikka*, vol. 71 nr 6, s. 661-662.

Häikiö, Liisa; Kallinen, Yrjö; Snellman, Karita; Van Aerschot, Lina. 2016, Nuoret, pienituloisuus ja asuinalueiden eriytyminen - Lähiössä asuvien nuorten käsityksiä taloudellisesta niukkuudesta, *Yhteiskuntapolitiikka*, vol. 81, nr 5, s. 541-550.

Hämäläinen, Ulla & Kangas, Olli. 2010, *Perhepiirissä*, Kelan tutkimusosasto, Tillgänglig: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/17471/Perhepiirissa.pdf>, Hämtad: 21.10.2017

Karvonen, Sakari & Salmi, Minna. 2016, *Lapsiköyhyys Suomessa 2010-luvulla*, Tillgänglig: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131589/URN_ISBN_978-952-302-742-8.pdf?sequence=1, Hämtad: 24.10.2017

Keskitalo, Elsa & Määttä, Anne. 2014, Ulkoringiltä sisärinkiin – Kumuloituneista ongelmista kärsivät nuoret aikuiset pirstaleisessa palvelujärjestelmässä, *Yhteiskuntapolitiikka*, vol. 79 nr 2, s. 198-207.

Kriminalvården. 2014, *Unik rapport från Kriminalvården visar multiproblematik hos klienter*, Tillgänglig: <https://www.kriminalvarden.se/om-kriminalvarden/nyheter/2014/januari/unik-rapport-fran-kriminalvarden-visar-multiproblematik-hos-klienter/>, Hämtad: 20.12.2017

Kuula, Arja. 2006, *Tutkimusetiikka: aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys*, Tampere, Vastapaino, 265 s.

Laihiala, Tuomo; Ohisalo, Maria & Saari, Juho. 2015, Huono-osaisuuden ulottuvuudet ja kasautuminen leipäjonossa, *Yhteiskuntapolitiikka*, vol. 80 nr 5, s. 435-446.

Lalander, Philip & Svensson, Bengt. 2014, *Perspektiv på social utsatthet*, Studentlitteratur, Lund, 279 s.

Lassander, Maarit & Karila-Hietala, Ritva. 2017, *Nuoren mielen ensiapu – Mielenterveysosaamista lasten ja nuorten kohtaamiseen*, 2. uppl., AS Aktaprint, Tallinn, 130 s.

Madsen, Bent. 2006, *Socialpedagogik – Integration och inklusion i det moderna samhället*, 1.uppl., Lund, Studentlitteratur, 301 s.

Meeuwisse, Anna & Swärd, Hans. 2013, *Perspektiv på sociala problem*, Natur och Kultur, Stockholm, 376 s.

Niemelä, Mikko. 2007, Oma vika, epäonni vai rakenne? Suomalaisten köyhyyden syitä koskevat mielipiteet, *Yhteiskuntapolitiikka*, vol. 72, nr 6, s. 585-598.

Nordens välfärdscenter. 2017a, *Den nordiska välfärdsmodellen*, Tillgänglig: <http://www.nordicwelfare.org/sv/Om-oss/>, Hämtad: 5.1.2018

Nordens välfärdscenter. 2017b, *Välfärdsolitik*, Tillgänglig: <http://www.nordicwelfare.org/sv/Om-oss/Valfardspolitik/>, Hämtad: 5.1.2018

Nousiainen, Kirsi; Petrelius, Päivi; Yliruka, Laura. 2016, *Puheista tekoihin! - Ylisukupolvisten ongelmien ehkäiseminen lastensuojelussa ja perhe- ja sosiaalipalveluissa*, Tillgänglig: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/130733/ty%c3%b62016_20_Puheista%20tekoihin_WEB.23.6.16.pdf?sequence=1, Hämtad: 24.10.2017

Pelastakaa lapset. *Lapsiköyhyys Suomessa – mistä on kyse?*, Tillgänglig: <https://www.pelastakaa lapset.fi/ajankohtaista/kampanjat/yhtakaan-lastai-jateta/mista-on-kyse/ko-yhyys-suomessa-mista-kyse/>, Hämtad: 21.10.2017

Pohjoismainen yhteistyö. 2009, *Nordisk välfärdsmodell under massiv press*, Tillgänglig: <http://www.norden.comingsoon.no/fi/ajankohtaista/uutiset/nordisk-vaelfaerdsmodell-under-massiv-press>, Hämtad: 5.1.2018

Positive Attitude Development. 2016, *Arcada - research, development, innovation*, Tillgänglig: <http://rdi.arcada.fi/pad/en/>, Hämtad 27.10.2016

Sihvo, Sinikka. 2009, *Sukupolvien yli ulottuva vastuu ja tutkimuksen etiikka*, Tillgänglig: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80286/073bd957-a531-4fa3-94d5-9a9c60f1fc6f.pdf?sequence=1>, Hämtad: 1.12.2017

Social- och hälsovårdsministeriet. *Förebyggande av utslagning och fattigdom*, Tillgänglig: <http://stm.fi/sv/delaktighet/forebyggande-av-utslagning-och-fattigdom>, Hämtad: 12.12.2017

Suomen mielenterveysseura. 2007, *Sosiaalinen perimä - Ylisukupolviset kohtalot tutkimuskirjallisuuden valossa*, Tillgänglig: https://www.mielenterveysseura.fi/sites/default/files/materials_files/sosiaalinen_perima.pdf, Hämtad: 22.3.2017

BILAGA 1 PRESENTATION AV SÖKPROCESSEN

Källa	Sökord	Antal träffar	Valda artiklar
EBSCO Academic Search Elite	youth OR adoles- cen* AND social exclusion OR mar- ginaliz* AND fin- land	17	0
Julkari	köyhyys AND yli- sukupolvisuus	21	1
	ylisukupolvisuus	34	5
	nuoret OR lapset AND hyvinvointi	1332	1
	nuoret AND pieni- tuloisuus	88	1

BILAGA 2 PRESENTATION AV INKLUSIONS- OCH EXKLUSIONSKRITERIER

Inklusionskriterier	Exklusionskriterier
Artikeln skriven 2007 eller senare	Artikeln skriven före 2007
Berör temat sociala problem	Berör inte temat sociala problem
Artikel från Finland	Artikel från annat land än Finland
Innehåller synpunkter av barn eller unga	Innehåller inte synpunkter från barn eller unga

BILAGA 3 PRESENTATION AV INKLUDERADE ARTIKLAR

Nr	Skri- vare och år- tal	Titel	Syfte	Metod	Resultat
1.	Erola, Jani; Kallio, Jo- hanna; Vauh- konen, Teemu. 2017	Sosiaalisen huono- osaisuuden ylisukupolvisuus Suomessa	Undersöka korrelat- ionen mellan föräldrarnas sociala ut- sattethet i re- lation till barnens situ- ation i ung vuxenålder.	Linjär sannolikhetsmodell.	Det finns en förenande faktor mellan dem. Skolav- hopp har den starkaste kopplingen av de under- sökta fak- torerna.
2.	Haartti, Julius; Marti- kainen, Pekka; Remes, Hanna. 2015	Asumisen yli- sukupolvisuus - Omistusas- mista ja sen pe- riytymistä mää- rittävät tekijät Suomessa	Korstabule- ring och log- istisk regressions- analys.	Att undersöka ifall husägarskap är ge- nerationsöverskri- dande och ifall det finns skillnader med att har föräld- rar ägt hus eller bott på hyra.	Husägarskap är mycket vanligare bland de 35 åringar vars föräldrar ägt deras barn- domshem än hos 35 åringar vars föräldrar bott på hyra.

3.	Nie- melä, Mikko. 2007	Oma vika, epä- onni vai ra- kenne? Suoma- laisten köyhyy- den syitä koske- vat mielipiteet	Faktorana- lys, multiva- riat analys och frekven- sanalys.	Att undersöka finska folkets åsik- ter om orsaker till fattigdom.	Majoriteten ansåg orsa- ken att vara ett strukturfel eller en fatal- istisk faktor.
4.	Gissler, Mika; Heino, Tarja; Kataja, Kati; Paana- nen, Reija; Risti- kari, Tiina. 2014	Hyvinvointion- gelmien ylisuku- polviset jatku- mot kodin ulko- puolelle sijoitet- tujen lasten elä- mässä	Procentuell fördelning, sekvens va- riabel och standardise- ring.	Undersöka omhän- dertagna barnens och med andra skäl utanför hemmet placerade barnens skillnader och un- dersöka hur olika sociala problem går i arv.	En koppling mellan för- äldrarnas pro- blematik och barnets situ- ation i senare skeden av li- vet fanns. Kopplingen var starkare hos barn som blivit omhän- dertagna.
5.	Nousi- ainen, Kirsi; Petre- lius, Päivi; Yliruka, Laura. 2016	Puheista tekoi- hin! - Ylisuku- polvisten ongel- mien ehkäisemi- nen lastensuoje- lussa ja perhe- ja sosiaalipalve- luissa	Många olika, fall- studier, in- tervjuer, lon- gitudinell studie m.fl..	Sammanställning av synpunkter på generationsöver- skridande utsatthet och arbete kring det.	Många stu- dier menar att sociala pro- blem av olika slag kan vara generations- överskri- dande.

6.	Sihvo, Sinikka. 2009	Sukupolvien yli- ulottuva vastuu ja tutkimuksen etiikka	Många olika, inter- ventions- forskning, longitudinell studie m.fl..	Kritisk översikt av generationsöver- skridande proble- matik från olika synpunkter.	Att det finns många per- spektiv på so- cialt arv.
7.	Karvo- nen, Sa- kari & Salmi, Minna. 2016	Lapsiköyhyys Suomessa 2010- luvulla	Enkäter, in- tervjuer	Att studera fattig- dom och dess på- verkan i barnfamil- jer.	Insatser hos barnfamiljer är nyttiga både human- istiskt och ekonomiskt sett. Många forskningar tyder på att socialt arv existerar.
8.	Häikiö, Liisa; Kalli- nen, Yrjö; Snell- man, Karita; Van Aer- schot, Lina. 2016	Nuoret, pienitu- loisuus ja asuin- alueiden eriyty- minen - Lähiössä asuvien nuorten käsityksiä talou- dellisesta niuk- kuudesta	Att under- söka hur unga som levt i förör- ter uppfattar ekonomisk knapphet.	Intervjuer både i grupp och individu- ellt.	Unga ser brist på pengar som samhäl- lelig ojämlik- het och skam hos individen samt skillna- der i hur per- sonen blir sedd och be- mött.

BILAGA 4 PRESENTATION AV INNEHÅLLSANALYS

Kategorier	Generella kategorier	Sub-kategorier
Generationsöverskri- dande mönster	Omständigheter Samhället Socialt arv	Bostadsområde Sociala normer Sociala risker Utsatthet Socialt arv
Begränsade möjligheter	Utbildningsnivå Familjebakgrund	Utbildningsnivå Skolavhopp Fattigdom Omhändertagning Familjenormer